

**RAKETOVÝ ÚTOK NA
SVOBODNOU EVROPU
NEVYŠEL**

BIS zastavila operaci irácké zpravodajské služby

RAKETOVÝ ÚTOK NA SVOBODNOU EVROPU NEVYŠEL

BIS zastavila operaci irácké zpravodajské služby

Vydala Bezpečnostní informační služba v listopadu 2009

Text Jan Šubert

Bezpečnostní informační služba
vnitřní zpravodajská služba České republiky
P. O. BOX 1
150 07 Praha 57
www.bis.cz

© Bezpečnostní informační služba 2009. Publikace může být volně kopírována, rozmnožována a rozšiřována v jakékoliv formě, vždy však s uvedením zdroje.

Zpravodajská služba, jejímž hlavním posláním je chránit stát - a v důsledku i jeho občany - před nejzávažnějšími anticivilizačními hrozbami a riziky, zveřejňuje své úspěchy jen zcela ojediněle. Drtivá většina operací, a to i velmi zdařilých, musí zůstat z důvodu ochrany informačních zdrojů desítky let - a leckdy navždy - utajena. Veřejné ocenění, vavříny, potlesk, to vše je zapovězeno. Dojde-li zcela výjimečně k odtajnění některé operace, je to vždy po důkladném zvážení všech okolností, souvislostí a možných dopadů. Přesně tak jsme postupovali i u následujícího příběhu. Učinili jsme tak poté, kdy Rádio Svobodná Evropa přesídlilo do zcela nového objektu, který je považován za jeden z nejbezpečnějších ve světě. Děj, který představujeme, umožňuje také nahlédnout do běžného, každodenního chodu Bezpečnostní informační služby, jehož efekt lze vyjádřit i na první pohled nic neříkající větou: Výsledkem práce BIS za léta přetrvávající hrozby terorismu je i to, že se v České republice nic nestalo.

Středa, 30. října 1998. Ze studia Rádia Svobodná Evropa – Rádio Svoboda, které sídlí v těsném sousedství pražského Václavského náměstí, letí do éteru první slova určená posluchačům ve vzdálené zemi ležící mezi Sýrií, Íránem, Saúdskou Arábií a Jordánskem. Rozhlasová stanice, která v roce 1994 přesídlila z Mnichova do Prahy, a jejímž posláním je svobodné šíření informací, zahájila své vysílání do Iráku.

Reakce Iráku na sebe nenechává dlouho čekat. Vláda Saddáma Husajna označuje vysílání z Prahy za nepřátelský akt, stahuje z České republiky svého velvyslance a diplomatické vztahy mezi Prahou a Bagdádem padají na bod mrazu. Skutečně nenávistná a agresivní odpověď ale zůstává před zraky veřejnosti skryta. Má podobu přísně tajné zpravodajské operace, zaměřené na přípravu teroristického útoku.

Nebezpečná rezidentura

Odpálení bomby nebo rakety, která zabíjí a ničí, a tím šokuje a vyvolává strach, nemusí být jen dílem militantních radikálů. Režiséry i vykonavatelé brutálního násilí mohou být i zpravodajské služby totalitních, diktátorských režimů. Bezpečnostní informační služba s takovou možností počítá a ve své veřejné výroční zprávě za rok 1998 a 1999 na ni otevřeně upozorňuje: „Řada zpravodajských služeb arabských států je sama schopna realizovat teroristický čin, disponuje k tomu finančními a materiálními prostředky...“

Irácká špionážní agentura DGI není pro protiteroristickou sekci a kontrašpionáž BIS neznámým protivníkem. Kromě Blízkého a Středního východu má své „oči“, „ušičky“ a také „pěsti“ – i ve evropských zemích. Pod diplomatickým převlekem a diplomatickou imunitou se už řadu let má čile k světu její rezidentura na pražském iráckém velvyslanectví. Hlavní náplní její práce je sledovat iráckou a kurdskou komunitu, především zjišťovat její vztahy k irácké zahraniční opozici. A také hledat cesty, jak získat

různé embargované materiály a moderní vojenské technologie, včetně lokátoru Věra. Bezpečnostní informační služba zná i jména a tváře příslušníků výzvedné rezidentury – jejího šéfa a jemu podřízené šestice pracovníků irácké ambasády.

Turista s pletenou čepicí

Volný prostor obklopující skleněné sídlo bývalého federálního shromáždění, kam se Svobodná Evropa z Mnichova přestěhovala, je jako stvořený pro zvědavce, kteří sami nestojí o pozornost. Čelo budovy lemuje frekventovaná výpadová silnice. Za ní je parkoviště a zelený pás otevřené strany horní části Washingtonovy ulice s domy č. 9, 7, 5, 3. Ulice končí na rohu Václavského náměstí bývalým Domem potravin, dnes Bílou labutí. A právě v těchto místech začíná v pondělí 15. března 1999, krátce před polednem, první akční část příběhu. Turista, který se zde objevuje, má na sobě tmavou bundu a teplou pletenou čepici. Chvilí přechází sem a tam, zvedá fotoaparát a objektivem míří na všechny strany. Totéž se opakuje o tři dny později, znovu 7. dubna a ještě několikrát v následujících týdnech a měsících. Někdy se muž s fotoaparátem objevuje sám, jindy má společníka s videokamerou. Ani jednou však hledáčky jejich kamer neminou budovu Svobodné Evropy.

Nezastíraný zájem o sídlo rozhlasové stanice má podle zpravodajských důstojníků Bezpečnostní informační služby jasný cíl: zjistit, co se v okolí budovy odehrává, vypátrat, kdo a kdy do ní vstupuje a naopak z ní vychází, zaznamenat návštěvy a zaměstnance. Proti opakovaně se objevujícím fotografům proto BIS nasazuje svoji sledovací službu, jejíž týmy prostor v horní polovině Washingtonovy ulice pozorují. Výsledek na sebe nenechává dlouho čekat. Na stolech zpravodajců se hromadí snímky obličejů záhadných postav a jejich následné ztotožnění potvrzuje předpoklad: muži, kteří se zajímají o budovu Svobodné Evropy, jsou z pražské rezidentury irácké DGI.

Tajný pokyn Saddáma Husajna

Říká-li se, že ani ta nejmodernější technika nenahradí člověka, ve zpravodajském řemesle to platí dvojnásob. K místům, kde se důstojníci protiteroristické sekce a kontrašpionáže setkávají se svými agenty, obvykle patří haly a kavárny velkých hotelů, konspirační byty, rušné restaurace a bary v centru Prahy. V pomyslné nabídce jsou i romantická zákoutí Petřína nebo náplavky lemující koryto Vltavy – jedna z nich vede od Mánesa pod oblouky Jiráskova a Palackého mostu k Výtoni. Vhodné prostředí nabízí také pražské okolí – Roztoky, Jíloviště nebo Průhonice. V případě potřeby to ale mohou být třeba i Vídeň, Londýn, nebo Paříž. A právě na jedné takové schůzce, na podzim roku 2000, dostává BIS od svého zdroje z irácké ambasády důležitou informaci: „Saddám Husajn dal své tajné službě pokyn násilně narušit irácké vysílání Svobodné Evropy a pro tuto akci nařídil uvolnit velké finanční prostředky.“

Utkat se s nepřátelskými zpravodajskými aktivitami výzvědných služeb nepředstavuje pro Bezpečnostní informační službu výjimečný, mimořádný problém. Obecně platí, že pokud špioni sbírají poznatky pouze z otevřených, volně přístupných zdrojů, není důvod zasahovat. Jiná situace nastane v okamžiku, kdy začnou shánět informace, které si stát chrání. V obou případech je důležité mít jejich práci pod kontrolou a pokud to jde, aniž by cokoliv tušili, je vést a využít – např. podsouváním vhodně upravených údajů a zpráv, kterými lze protivníka dezinformovat. Tentokrát ale není čas na zpravodajskou hru. Jde o přímé ohrožení bezpečnosti státu, v plánu je násilí, v sázce jsou lidské životy. Do Bagdádu je třeba poslat důraznou výstrahu. Upozornit, že o tom, že se něco chystá, Praha ví.

Výstraha do Bagdádu

Říci vládě cizího státu, že jednání jeho zpravodajské služby, převlečené do diplomatického fraku, nehod-

lá Česká republika na svém území dále tolerovat, přísluší ministerstvu zahraničí. Případ vstupuje na diplomatické pole a koncem listopadu 2000 si irácký chargé d'affaires odváží z Černínského paláce varovnou protestní nótu. Jsou Vánoce, následují leden, únor, březen nového roku. Očekávaný výsledek ale nepřichází a pohyb iráckých výzvědačů v okolí Svobodné Evropy pokračuje. Je zřejmé, že bude třeba přitvrdit. V dubnu 2001 je z Prahy vyhoštěn 2. tajemník irácké ambasády, konzul Al Ani Ahmed Khalil Ibrahim Samir, ve skutečnosti rezident irácké DGI.

Konečně! Irácká špionáž v Praze přišla o svoji hlavu, v Bagdádu vědí, že my víme a v takové situaci by se o riskantní operaci pokoušel jen šílenec. To jistě není špatná úvaha, ale při střetu s diktátorským, totalitním režimem pouhá logika nestačí. Kalendář ukazuje 11. září 2001, v New Yorku se řítí k zemi mrakodrapy Světového obchodního centra a zpravodajské služby demokratických zemí nastavují svůj režim na nejvyšší stupeň pozornosti. Bezpečnostní analytici zařazují Rádío Svobodná Evropa mezi prioritní cíle dalšího možného útoku a kolem budovy RFE, jen pár kroků od Václavského náměstí, narychlo vyrůstá prstenec betonových zátarasů. Vše nasvědčuje, že oddechový čas, který si DGI po vypovězení svého rezidenta v Praze dopřává, by mohl být jen dočasný.

Adam zná plán útoku

„Volala mi Jana, moc jí to mrzí, chtěla by ti všechno vysvětlit. Zítra odpoledne končí v pět, bude ráda, když na ni počkáš. Moc o to stojí. Zdraví Adam.“ Tak nějak zní v překladu anglická verze mailu, který v květnu 2002 přijímá jeden ze zpravodajských důstojníků BIS. Na první pohled nenápadný text je ve skutečnosti domluvenou, skrytou výzvou k rychlé schůzce, o kterou naléhavě žádá informační zdroj z irácké ambasády. Čas pět hodin odpoledne, místo setkání označuje první písmeno slova Adam. Ze tří předem dohodnutých lokalit A, B a C tedy místo A – jeden z rušných barů v centru Prahy.

NA ZÁTORCE
BUBENEČ^v-PRAHA 6

Bar je plný, místa jsou jen u pultu a vyvýšený prostor není tím nejlepším. Dvojice mužů – jeden po druhém – přechází do sousedního, jen pár kroků vzdáleného snacku. Schůzka je skutečně rychlá, jen káva a minerálka, muži mluví tiše a za dvacet minut se rozcházejí. Předaná zpráva ale stojí za to: „Plán DGI předpokládá, že případný útok na budovu RFE/RL bude veden z okna některého z protilehlých domů ve Washingtonově ulici. Příprava akce také počítá s pronájmem – případně zakoupením – bytu nebo místnosti s vhodně situovanými okny. O pronájem se má zajímat malá zahraniční firma.“

Další vráska na čele, ale vlastně žádné velké překvapení. Ze zorného úhlu bezpečnosti nevyhovující umístění Svobodné Evropy v centru Prahy si o něco takového říkalo už léta. A bylo jen otázkou času, kdy to zpravodajci dostanou černé na bílém. V polovině roku 2002 mají ale důstojníci české kontrašpionáže ještě další důvod k ostražitosti. Irácké velvyslanectví mění většinu svého diplomatického sboru a zvyšuje se i jeho počet. Navíc mezi iráckými diplomaty narůstá i napětí, které souvisí s proklamacemi americké administrativy o nutnosti útoku na Irák a svržený režim Saddáma Husajna.

Raketa je ve sklepě nebo v garáži

Válka v Iráku začíná ve čtvrtek 20. března 2003 letectvým útokem na strategické cíle v Bagdádu. Ve stejném měsíci jsou z Prahy vypovězeni čtyři pracovníci DGI, působící pod diplomatickým krytím, a následně také irácký chargé d'affaires. Dne 9. dubna se Husajnov režim hroutí a budova bagdácké centrály jeho špionáže je v rozvalinách. Definitivní tečka za zpravodajskou ochranou Svobodné Evropy musí být ale ještě odsunuta.

Spojenecký útok na Bagdád a rychlý pád Husajnova režimu vyvolávají v pražské irácké misi chaos a nervozitu. Někteří diplomaté odjíždějí a mezi těmi, kteří zůstávají, dochází k ostrým názorovým střetům. V této rozji-

třené atmosféře získává BIS mimořádně závažnou informací. Přináší ji zpravodajský důstojník, který se v sobotu večer, dne 12. dubna 2003, setkává v pražském konspiračním bytě s jedním ze svých agentů. Vždy dobře informovaný a spolehlivý zdroj sděluje: „Někde ve sklepě, ve skladu nebo v garáži iráckého velvyslanectví jsou schované zbraně a s nimi i malá mobilní raketa, kterou v autě s diplomatickým číslem přivezl do Prahy před dvěma lety vypovězený rezident DGI“.

K pomstě za útok na Irák stačí dva militanti, nebo jen zkrat v něčí hlavě. Nikdo neví, co se může stát. Do akce se společně s Bezpečnostní informační službou zapojují policie a ministerstvo zahraničních věcí, drncí telefony a následují osobní schůzky. Prostor velvyslanectví je sice nedotknutelným územím cizího státu, ale výzvě k dobrovolnému vydání zbraní a rakety nic nebrání. Představitel irácké ambasády nejprve přítomnost jakýchkoliv zbraní v budově mise popírá, pak se tváří rozpačitě, a nakonec připouští, že by možná přece jen někde něco mohlo být.

Je poledne, dvanáct hodin, úterý 29. dubna 2003. Drobně prší. V ulici Na Zátorce v Praze 6 zastavují neoznačené policejní vozy a jeden z nich pomalu vjíždí do objektu irácké ambasády. Žádné sirény, žádné uniformy. Obě strany se snaží o co nejmenší pozornost. Po krátkém, zdvořilém uvítání jsou čeští policisté uvedeni do místnosti, kde už je vše připraveno. Pozorně a pečlivě se podepisují předávací protokoly a vystavený zbrojní arzenál putuje do přistaveného vozu. Jedenáct pistolí, čtyři výsadkářské verze samopalu Kalašnikov, dva samopaly Heckler & Koch s tlumiči, dva tisíce kusů nábojů, zásobníky, pouzdra. A nakonec to hlavní a nejdůležitější: hledaná malá raketa, označovaná jako ruční protitanková střela, známá pod zkratkou RPG-7. K jejímu odpálení stačí mužské rameno a rozpárat s ní můžete budovu, na kousky rozstřelit auto nebo zastavit tank. Nic z toho se ale už v Praze nestane.

Hrozba Husajnova iráckého režimu, která visela nad Rádiem Svobodná Evropa, je minulostí.

Jan Šubert

Bezpečnostní informační služba
vnitřní zpravodajská služba
České republiky
P. O. BOX 1
150 07 Praha 57
www.bis.cz